

ЗАУВАЖЕННЯ

до звіту експертної групи

Відповідно до пункту 17 розділу II Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 4 липня 2024 року за № 1013/42358, ознайомившись із звітом експертної групи

Назва ЗВО	Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	62985
Назва ОП	Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

заклад вищої освіти надає мотивовані **зауваження до нього**:

Відповіді на звіт експертної групи подаємо у вкладеному файлі.

Додатки:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Відповіді на звіт ЕГ 053.pdf</i>	nCAZwONgXxJOj6CrAnh5AMD4jlozBBZof6tUR3zrY WA=

Шляхом підписання цих зауважень запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

ПІБ: ТУРУНЦЕВ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ

Дата підпису: 27.03.2026 р.

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка висловлює щиру вдячність шановним членам експертної групи за проведену експертизу, високу оцінку нашої освітньо-наукової програми “Психологія” та цінні рекомендації щодо подальшого вдосконалення освітньо-наукової підготовки здобувачів ступеня доктора філософії. Ми з повагою ставимося до наданих порад, наскільки це буде можливим, врахуємо їх у подальшій реалізації програми. Разом із тим дозволимо собі надати роз’яснення щодо окремих зауважень і рекомендацій, стосовно яких маємо іншу позицію.

Критерій	Рекомендації ЕГ	Відповідь ЗВО
1	<p>До початку 2026/2027 навчального року проєктній групі ОНП «Психологія» доцільно забезпечити документальне оформлення результатів аналізу тенденцій розвитку психологічної науки, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітньо-наукових програм під час перегляду ОНП. Зокрема, під час оновлення програми доцільно фіксувати в протоколах, аналітичних довідках або порівняльних матеріалах, які саме елементи змісту, структури чи програмних результатів навчання були враховані або адаптовані за результатами такого аналізу.</p>	<p>З метою врахування рекомендацій експертної групи до початку 2026/2027 навчального року передбачено:</p> <ul style="list-style-type: none"> – складання порівняльних таблиць з метою оформлення результатів аналізу тенденцій розвитку психологічної науки, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, досвіду вітчизняних та іноземних освітньо-наукових програм; – фіксувати у протоколах засідань кафедри оновлення і зміни ОНП під час постакредитаційного моніторингу.
2	<p>1. До початку 2026/2027 навчального року забезпечити приведення робочих програм обов’язкових освітніх компонентів ОК3 «Наукова комунікація іноземною мовою», ОК4 «Педагогіка і психологія вищої школи» та ОК5 «Розвиток наукової галузі» у повну відповідність до чинної редакції ОНП «Психологія» в частині коректного відображення загальних і спеціальних компетентностей, а також програмних результатів навчання, визначених у матриці відповідності ОНП.</p> <p>2. До початку наступного циклу реалізації ОНП оновити робочі програми практичних освітніх</p>	<p>Рекомендації експертів в частині приведення окремих робочих програм навчальних дисциплін, а також програм практик у повну відповідність до чинної редакції ОНП плануємо реалізувати у ході щорічного оновлення програм.</p> <p>Згідно з “Методичними рекомендаціями з розроблення робочих програм навчальних дисциплін” та “Методичними рекомендаціями з розроблення програм практики здобувачів фахової передвищої, вищої освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка” та з урахуванням зауважень експертів оформлення робочих програм буде уніфіковане. Особливу увагу буде приділено синхронізації змісту робочих програм із чинною редакцією освітньо-наукової програми та приведенню у відповідність до визначених у матриці ОНП загальних і спеціальних компетентностей, програмних результатів навчання.</p>

	<p>компонентів ОК7 «Науково-викладацька практика» та ОК8 «Дослідницька практика», усунувши розбіжності між матрицею забезпечення програмних результатів навчання та фактичним переліком/нумерацією ПРН у програмах практик, із подальшим затвердженням оновлених документів у встановленому в Університеті порядку.</p> <p>3. Під час чергового перегляду ОНП та комплексу її навчально-методичного забезпечення запровадити єдиний підхід до оформлення робочих програм усіх освітніх компонентів, який передбачатиме уніфіковане та однозначне відображення компетентностей, програмних результатів навчання, їх відповідності матриці ОНП, а також синхронізацію змісту робочих програм із чинною редакцією освітньо-наукової програми.</p>	
3	<p>До початку вступної кампанії 2026 року рекомендується систематизувати на вебресурсах Університету інформацію щодо визнання результатів навчання, здобутих під час академічної мобільності та в межах неформальної та/або інформальної освіти, шляхом розміщення в окремому підрозділі сторінки Докторської школи алгоритму дій для здобувачів, переліку необхідних документів та узагальнених прикладів успішного перезарахування.</p>	<p>На вебсайті Університету Грінченка розміщений у відкритому доступі Реєстр нормативної бази (https://kubg.edu.ua/resursi/normatyvni-dokumenty/reiestr-normatyvnoi-bazy-metropolitan-university.html). Зокрема, “Положення про організацію освітнього процесу в Університеті” (Додаток 1), “Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Університету” та “Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук в Університеті” доступні для учасників освітнього процесу. На вебсторінці Докторської школи функціонують рубрики: “Академічна мобільність”, яка висвітлює приклади навчання та стажування здобувачів за межами Університету Грінченка; “Оголошення”, яка демонструє можливості для аспірантів взяти участь в академічній мобільності чи скористатися пропозиціями проходження курсів неформальної освіти з метою самовдосконалення професійних навичок; “Нормативно-правова база”, яка висвітлює особливості зарахування кредитів і визнання результатів навчання, отриманих здобувачами під час академічної мобільності та в межах неформальної та/або інформальної освіти.</p>

		<p>Самі здобувачі ступеня доктора філософії в Університеті Грінченка мають можливість представити свої здобутки, як-то інформацію про участь у програмах академічної мобільності, опановані курси неформальної освіти у вікі-портфолію.</p> <p>Університет в особі співробітників Докторської школи, а також НПП, які реалізують ОНП “Психологія”, надає консультації щодо процедурних моментів визнання та перезарахування результатів навчання.</p>
4	<p>1. Гаранту ОНП та проектній групі до 1 вересня 2026 року провести цільовий аудит та оновити списки рекомендованої літератури у всіх РПНД, забезпечивши обов'язкове включення до списку основної літератури кожної дисципліни щонайменше 20% актуальних англomовних джерел (статей з баз Scopus/Web of Science), виданих у період 2023-2026 років.</p> <p>2. Викладачам обов'язкових та вибіркових компонентів упродовж 2026/2027 навчального року практично інтегрувати опрацювання новітніх англomовних фахових статей у завдання для самостійної роботи здобувачів (шляхом підготовки аналітичних есе чи доповідей на семінарських заняттях).</p>	<p>1. Робота з імплементації англomовних джерел у список рекомендованої літератури здійснюється викладачами ОНП “Психологія” шляхом включення у перелік основної літератури РПНД актуальних (опублікованих не раніше з 2021 року) навчальних підручників/посібників чи монографій/статей (ОК “Стратегії наукових досліджень”, “Педагогіка та психологія вищої школи”, “Теоретико-методологічні засади психологічного знання”, “Науковий семінар з педагогічної та вікової психології”), що відповідають змісту як обов'язкових, так і вибіркових освітніх компонентів. Рекомендацію щодо включення до списку основної літератури 20% актуальних англomовних статей вважаємо доречною для застосування при викладанні як загальних, так і фахово орієнтованих освітніх компонентів.</p> <p>2. Оскільки опрацювання фахових статей з подальшою підготовкою аналітичного есе чи доповідей/виступів на семінарських заняттях є розповсюдженою практикою викладання ряду дисциплін (наприклад, “Стратегії наукових досліджень: Інтернаціоналізація освіти”, “Розвиток наукової галузі”, “Теорія і практика соціальної психології”, “Науковий семінар з соціальної психології”), викладачі не обмежують науковий пошук аспірантів лише українськими фаховими виданнями, тому аспіранти мають досвід опрацювання й англomовних статей. Проте робоча група запропонує для розгляду цю рекомендацію як обов'язкову практику всім викладачам обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів.</p>
5	<p>1. Гаранту ОНП спільно з керівником Докторської школи до початку 2026-2027 навчального року розробити та затвердити на засіданні випускової кафедри регламент <u>вибіркової інструментальної перевірки</u> (через систему StrikePlagiarism) <u>поточних аналітичних робіт та звітів з практик</u></p>	<p>1. З метою запобігання порушенням академічної доброчесності бібліотекою Університету за допомогою спеціалізованих програмних засобів, зокрема через сервіси Identific та Strike Plagiarism, здійснюється технічна перевірка наукових публікацій, дисертацій.</p> <p>Основними звітними документами з проходження “Дослідницької практики” аспірантів є презентація наукового доробку на засіданні випускової кафедри, а також письмовий звіт з переліком видів діяльності та</p>

аспірантів, інтегрувавши відповідну вимогу до РНП обов'язкових освітніх компонентів.

2. Викладачам, які забезпечують викладання ОК1 та модуля «Інтернаціоналізація науки», упродовж 2026 календарного року доповнити практичні заняття розбором конкретних кейсів (не менше 2-3 на семестр) щодо етичного та коректного використання генеративного ШІ під час підготовки публікацій, відповідно до нової Політики Університету.

аналізом результатів виконаної роботи. Аспіранти мають представити критеріальний апарат роботи відповідно до змістової структури досліджуваного феномену; діагностичний інструментарій дослідження, опис експериментальної вибірки, відповідно до програми експерименту провести діагностичні зрізи й опрацювати отримані результати. Така робота не передбачає продукування аналітичних текстів, зміст яких мав би перевірятися на наявність плагіату. Зазначені результати практики здобувачі безпосередньо імплементують в дисертаційне дослідження, яке на цьому етапі дослідницької роботи ще не проходить антиплагіатної перевірки. Проходження здобувачами “Науково-викладацької практики” передбачає підготовку до публікації наукової статті відповідно до теоретичної частини дослідження та тез для публікації у збірниках матеріалів конференції. Наукова продукція за результатами проходження обох видів практик (статті, тези) обов'язково проходить перевірку на наявність плагіату, згідно з редакційними політиками наукових видань. З огляду на певні обмеження, продиктовані технічними сервісами інструментальної перевірки, а саме посторінкову оплату перевірки документів на текстові збіги, Університетом буде розглянуто можливості вибіркової інструментальної перевірки поточних аналітичних робіт та звітів з практик аспірантів.

2. Проблематика використання штучного інтелекту розглядається в ОК1 “Філософія і методологія наукової діяльності” у змістовому модулі “Наукова етика”

(<https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/apirantam/navzh-metod materialy/Filos metodol nauk diialnosity 2025.pdf>). Зокрема в темі 2 “Норми наукової етики. Кодекс українського вченого та його особливості. Порушення норм етики науки, відповідальність та наслідки вченого” розглядається питання використання ШІ у дослідницькій діяльності. У межах завдань самостійної роботи передбачена підготовка до дискусії на тему: “Використання інструментів ШІ при виконанні наукового дослідження: дозволено – не дозволено”. Використання інструментів ШІ є предметом обговорення й на семінарському занятті.

В ОК2 “Стратегії наукових досліджень” у змістовому модулі “ІКТ в сучасних наукових дослідженнях” (<https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/apirantam/navzh-metod materialy/IKT nauk doslidzhen.pdf>). Зокрема, в темі 1 “Цифрова

		<p>трансформація суспільства, економіки, науки та освіти” опрацьовується документ “Рамка Використання ШІ для вчителів. План дій Європейської комісії щодо цифрової освіти (2011-2027)”. Інструменти ШІ та його використання також розглядаються в темі 3. “Цифровізація етапів наукового дослідження” та опрацьовуються на відповідних практичних заняттях.</p> <p>Попри це викладачам згаданих ОК буде запропоновано пріоритезувати метод кейсів при розгляді етичних аспектів використання генеративного ШІ. Також у ході щорічного оновлення програми змістового модуля «Інтернаціоналізація науки» викладачем, який забезпечує викладання, буде доповнено зміст ОНП аспектами етичного та коректного використання генеративного ШІ під час підготовки публікацій відповідно до Політики Університету.</p>
6	<p>Гаранту ОНП та завідувачу випускової кафедри упродовж 2026-2027 навчального року формалізувати та розширити залучення професіоналів-практиків до проведення щонайменше 2-3 гостьових лекцій/майстер-класів на семестр від запрошених провідних науковців або практичних психологів.</p>	<p>У процесі реалізації ОНП багаторічною традицією є проведення гостьових лекцій, вебінарів та майстер-класів із залученням фахівців-практиків. Здобувачі можуть долучатися до заходів, розрахованих на увагу як студентів (наприклад, https://surl.li/djqgrm, https://surl.li/xjfnau), так і аспірантів (https://surl.li/mpdeue).</p> <p>Тим не менш, з метою розширення цієї діяльності вже відбулися обговорення та отримано згоду на проведення гостьових лекцій провідними науковцями: Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України з лабораторії методології і теорії психології, лабораторії психодіагностики та науково-технічної інформації та лабораторії психології творчості; Інституту соціальної та політичної психології НАПН України з лабораторії психології мас і спільнот.</p>
7	<p>1. До періоду проходження наступної акредитації розробити та впровадити інноваційні практики використання освітнього середовища та матеріально-технічної бази (зокрема створення спеціалізованих дослідницьких лабораторій, впровадження сучасних цифрових технологій у психологічних дослідженнях) з метою підвищення конкурентоспроможності ОНП.</p> <p>2. До початку нового навчального року посилити міжнародну складову ресурсного забезпечення шляхом розширення доступу до спеціалізованих</p>	<p>1. На Факультеті створено оптимальні умови використання освітнього середовища здобувачами третього рівня вищої освіти. Зокрема, на базі одного з центрів компетентностей “Діагностико-консультаційного центру практичної психології” регулярно проводяться засідання інтерв'язійної групи для практикуючих аспірантів та функціонує “Психодіагностичний клуб”. З метою кращого використання можливостей такого підходу планується розширення тематики роботи інтерв'язійної групи та “Психодіагностичного клубу”, зокрема, в частині впровадження сучасних цифрових технологій у психологічні дослідження, урізноманітнення експериментальних дизайнів, оволодіння новітніми ресурсами статистичної обробки даних (як от, IBM SPSS Statistics 31) та інших</p>

	<p>галузевих баз даних та розвитку співпраці з міжнародними науковими центрами і дослідницькими інфраструктурами.</p> <p>3. Впродовж 2025/2026 н.р. удосконалити систему підтримки ментального здоров'я здобувачів шляхом впровадження інструментів оцінювання її ефективності та розроблення цільових програм підтримки для аспірантів.</p>	<p>актуальних проблем.</p> <p>2. В Університеті налагоджено міжнародну співпрацю з науково-дослідницькими інституціями, зокрема, укладено Угоду про наукове співробітництво з Інститутом Східноєвропейського права м. Регенсбург (№ УС-93/26 від 28.01.2026 р.), а саме, про спільне проведення соціально-психологічного дослідження “Переживання насильства та досвід взаємодії з правоохоронними органами» у межах науково-дослідницького проєкту «Поліцейська профілактика небезпек в Україні”, до реалізації якого у складі дослідницької групи залучені викладачі кафедри, які опрацьовують тему для докторської дисертації (Юрченко Р.А, Цюман Т.П.). Передбачається, що участь у проєкті надасть можливість розширеного доступу викладачів та здобувачів до спеціалізованих галузевих баз даних та перспективно сприятиме налагодженню нових плідних контактів Університету з міжнародними науковими центрами та дослідницькою інфраструктурою.</p> <p>3. В університеті функціонує Соціально-психологічна служба для забезпечення психологічної підтримки та супроводу учасників освітнього процесу. Крім надання індивідуальних та групових психологічних консультацій учасникам освітнього процесу службою проводяться лекції, тренінги, семінари просвітницького характеру, що спрямовані на підтримку ментального здоров'я аспірантів, в числі інших здобувачів вищої освіти. Аспірантка Лісова Н.А. та викладач Каліщук С.М в якості тренерів безпосередньо залучені до реалізації проєктів з ментального здоров'я, які втілюються ННЦ розвитку персоналу та лідерства (https://surl.cc/sfduqm; https://surl.lu/gerheq; детальніший перелік представлено на цій сторінці https://surl.li/iuaqbi).</p> <p>Крім того, в ОК 4 “Педагогіка та психологія вищої школи” зазначена проблематика розглядається в темі 2 змістового модуля “Психологія вищої школи” - “Підтримка ментального здоров'я у особистісно-професійному становленні студента” з окресленням шляхів підтримки ментального здоров'я здобувача вищої освіти.</p> <p>Попри це здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти буде запропоновано цільову програму психологічної підтримки, яка враховуватиме їхні специфічні виклики: поєднання наукової діяльності, викладацької практики та особистісного розвитку.</p>
9	1. До початку вступної кампанії 2026 оптимізувати структуру представлення інформації про освітні	Інформацію про освітні програми оприлюднено у відкритому доступі для інформування усіх зацікавлених сторін. Логістика сайту Університету

	<p>програми на вебсайті з метою підвищення зручності користування та швидкого доступу до ключових документів.</p>	<p>забезпечує зручний пошук ОП та пов'язаної нормативної документації. Так, ознайомитися з програмою можна через вебсторінки: “Вступникам” - Головна - Інформація - Вступникам - Перелік освітніх програм для вступу (https://kubg.edu.ua/informatsiya/vstupnikom/napryami-pidgotovki/doktor-filosofii.html); “Докторська школа” - Головна - Аспірантам і докторантам - Аспірантура (Освітньо-наукові програми) (https://kubg.edu.ua/informatsiya/aspirantam-i-doktorantam/aspirantura/spetsialnosti.html); випускової кафедри Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти - Головна - Освітні програми - Третій (освітньо-науковий) рівень (https://fprsso.kubg.edu.ua/2020-03-21-17-01-52/tretii-osvitno-naukovyiviven.html#osvitno-naukova-prohrama). На випусковій кафедрі створено рубрику “Третій (освітньо-науковий) рівень” присвячену підготовці докторів філософії за ОНП “Психологія”, яка, у свою чергу, пов'язана з інформаційною сторінкою Докторської школи. На головній сторінці вебсайту Університету Грінченка, а також на вебсторінці Факультету є швидкі кнопки переходу у розділ “Аспірантам”, в якому широко представлені всі редакції ОНП, НП, графік освітнього процесу, доступ до розкладу занять, робочі програми навчальних дисциплін, програми практик, інформацію про вибіркові ОК (https://is.gd/tNar7j), правила прийому на навчання до аспірантури (https://kubg.edu.ua/informatsiya/aspirantam-i-doktorantam/aspirantura/umovupryiому.html), програми вступних іспитів (https://kubg.edu.ua/informatsiya/aspirantam-i-doktorantam/aspirantura/prohramy-vstupnykh-ispytiv.html) тощо. Інформація оперативно оновлюється на сайті задля швидкого повідомлення про будь які зміни.</p> <p>З урахуванням цього, на наш погляд, алгоритм пошуку інформації про освітні програми є інтуїтивно доступним та оптимальним для здобувачів, проте ми не зупиняємось у постійному удосконаленні нашого вебсайту.</p>
<p>10</p>	<p>1. Гаранту ОНП спільно з відділом міжнародних зв'язків до початку 2026-2027 навчального року розробити механізм та запровадити практику обов'язкового залучення не менше 15% аспірантів старших курсів до програм міжнародної кредитної мобільності (наприклад, Erasmus+ KA171) або</p>	<p>1. В Університеті створено умови та розроблено механізми долучення аспірантів до міжнародної кредитної мобільності, документально закріплені в “Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка”. Так, лише в 2025 році аспірантка Сова Т. (31.01.2025 - 18.04 2025) пройшла стажування в Університеті</p>

<p>короткострокових наукових стажувань на базі закордонних університетів-партнерів.</p> <p>2. Завідувачу випускової кафедри упродовж 2026 календарного року стимулювати подання щонайменше 2-3 спільних грантових заявок (науковий керівник + аспірант) на здобуття фінансування від міжнародних фондів для проведення емпіричних психологічних досліджень.</p>	<p>Фоджа (Італія) в рамках програми Erasmus+ в міжнародному офісі UNIFG); здобувачка Крапива М. (13.09.2025 - 23.11.2025) пройшла навчання за програмою німецько-польсько-українського проєкту «Міжнародна Школа Рівних Можливостей», DDK „Bronowice” (м. Люблін, Польща), Jugendkulturarbeit (м. Ольденбург, Німеччина). Загальна кількість аспірантів, які реалізували міжнародну кредитну мобільність у 2025 році, склала 13% від кількості діючих аспірантів.</p> <p>Залучення здобувачів до академічної мобільності перебуває у фокусі уваги нашого Університету. Усвідомлюючи значущість академічної мобільності як інструменту професійного розвитку та інтенсифікації наукових пошуків, а разом з тим і ризики у її реалізації (як-то: кореляція тематики пропонованих програм з пріоритетними проблемами розвитку української науки, а разом з тим тематикою дослідження здобувачів; обмеження законодавчого рівня у період воєнного стану, які прямо впливають на організацію міжнародної активності науковців призовного віку), ми і надалі плануємо щороку залучати до цієї активності більшу кількість здобувачів.</p> <p>2. Грантові заявки подавалися викладачами: Integrating Wellbeing into Vocational and Higher Education Teacher Training – TeachWell Academy до Erasmus+ Teacher Academies (Литвиненко О.О., 2025 р.) та аспірантами: Український Культурний Фонд в рамках програми «Культура плюс». Лот 3. Культура і освіта. Проєкт «Професійна траєкторія розвитку» (Пристаї О.В., 2021 р.). Меркушем Є. було подано і виграно грант для громадської організації "Культура майндфулнес", на базі якої виконується дисертаційне дослідження (від Mind & Life Institute для впровадження навчання основам практики МВАТ для військових психологів у 2024-2025 рр.) та ін. Поряд із тим, погоджуємось із рекомендацією експертів і вже застосовуємо пропоновану практику подання спільних грантових заявок (науковий керівник + аспірант). Наразі готується грантова заявка на конкурс «Спільний дослідницький проєкт з ментального здоров'я в Україні під час війни та в післявоєнний період», оголошений Національним фондом досліджень України спільно з Дослідницькою радою Норвегії (RCN). Заявку готують: науковий керівник, доктор психологічних наук Литвиненко О.О., випускниця ОНП, доктор філософії Прядко А.О. та аспіранти.</p>
---	---